

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 346/2012-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. októbra 2012 v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika a zo sudcov Ľubomíra Dobríka a Jána Auxta prerokoval sťažnosť J. K. a M. K., obaja bytom N., zastúpených advokátkou JUDr. O. P., D., pre namietané porušenie ich základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom v konaní vedenom pod sp. zn. 9 D/215/2008 (pôvodne vedenom Okresným súdom Trenčín pod sp. zn. 29 D/730/2005) a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo J. K. a M. K. na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom v konaní vedenom pod sp. zn. 9

D/215/2008 (pôvodne vedenom Okresným súdom Trenčín pod sp. zn. 29 D/730/2005) porušené bolo.

2. Okresnému súdu Nové Mesto nad Váhom **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 9 D/215/2008 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. Okresný súd Nové Mesto nad Váhom **j e p o v i n n ý** uhradiť J. K. a M. K. trovy konania v sume 341,81 € (slovom tristoštyridsaťjeden eur a osemdesiatjeden centov) na účet ich právnej zástupkyne JUDr. O. P., D., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Vo zvyšnej časti s'ťažnosti J. K. a M. K. **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 346/2012-8 z 1. augusta 2012 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie s'ťažnosť J. K. a M. K., obaja bytom N. (ďalej len „s'ťažovatelia“), zastúpených advokátkou JUDr. O. P., D., pre namietané porušenie ich základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 D/215/2008 (pôvodne vedenom Okresným súdom Trenčín pod sp. zn. 29 D/730/2005).

Sťažovatelia v sťažnosti uviedli, že dedičské konanie po ich synovi Ing. J. K., ktorý zomrel..., začalo 11. januára 2006 predvolaním na predbežné šetrenie k notárke JUDr. M. Z., Notársky úrad, I. (ďalej len „notárka“, alebo „notársky úrad“). Konanie bolo pôvodne vedené Okresným súdom Trenčín pod sp. zn. 29 D/730/2005 (D/not 265/05). V dňoch 11. decembra 2006 a 19. decembra 2006 sa na notárskom úrade uskutočnili pojednávania, ktoré boli odročené na neurčito. Na pojednávaní konanom 13. augusta 2007 notárka navrhla vydať uznesenie o nariadení likvidácie dedičstva. Okresný súd uznesením sp. zn. 9 D/215/2008 z 3. septembra 2008 nariadil likvidáciu dedičstva, avšak ku skončeniu veci nedošlo. Sťažovatelia sú presvedčení, že okrem okresného súdu je nečinná aj notárka a že vo veci dochádza k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu ich základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru. Od začatia konania uplynulo viac ako šesť rokov a vec stále nie je právoplatne skončená. Sťažovatelia sa obávajú toho, že vzhľadom na ich vek sa skončenia dedičského konania ani nedožijú. Vzniknutá situácia sa negatívne odráža na ich psychickom aj zdravotnom stave. Sťažovatelia opakovane podávali sťažnosti na prieťahy v konaní predsedovi okresného súdu. V poslednej odpovedi sp. zn. Spr 2002/2012 zo 17. februára 2012 predsedníčka okresného súdu uznala ich sťažnosť za opodstatnenú a uviedla, že okresný súd po doručení spisu niekoľko mesiacov nekonal a až 7. februára 2012 vrátil spis notárke s pokynom na doplnenie konania, resp. zmenu uznesenia.

Sťažovatelia žiadali, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 9 D/215/2008 porušil ich základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a aby prikázal okresnému súdu zaplatiť každému z nich finančné zadosťučinenie v sume 25 000 €, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia v sume 1 026,07 €.

Na základe výzvy ústavného súdu predsedníčka okresného súdu vo vyjadrení k prijatej sťažnosti sp. zn. Spr/456/2012 z 21. augusta 2012 k priebehu konania okrem iného uviedla:

„... Dedičské konanie po poručníkovi Ing. J. K. zomrelom dňa..., ktorý je synom sťažovateľov, sa pôvodne viedlo na Okresnom súde Trenčín, ktorý ju vybavoval do 31. 12.

2007 pod sp. zn. 29 D/730/2005. Dňom 01. januára 2008 došlo k prechodu výkonu súdnictva v predmetnej veci na novozriadený Okresný súd Nové Mesto nad Váhom v zmysle § 18a ods. 1 a § 18b ods. 1 zákona č. 371/2004 Z. z. v znení po novelizácii vykonanej zákonom č. 511/2007 Z. z..

Procesné úkony vo veci:

Dňa 07. 10. 2005 doručený úmrtný list poručiteľa.

Uznesením zo dňa 11. 10. 2005 súd začal konanie v dedičskej veci a poveril prejednaním dedičstva notárku JUDr. M. Z.

Dňa 04. 11. 2005 vykonala notárka lustráciu poručiteľa v Notárskom centrálnom registri závetov.

Dňa 24. 01. 2006 spísala notárka zápisnicu o predbežnom vyšetrení so sestrou poručiteľa, zistila údaje o dedičoch, majetku a dlhoch poručiteľa.

Dňa 30. 01. 2006 vyzvala notárka zákonných dedičov /sťažovateľov/ na zloženie zálohy na trovy dedičského konania, na oznámenie hodnoty osobného motorového vozidla, ktoré je predmetom dedičstva a zaslanie posledného výpisu z účtu majiteľa cenných papierov.

Dňa 23. 01. 2006 doručené listy veriteľov poručiteľa /banky a stavebnej sporiteľne/, v ktorom prihlasujú svoje pohľadávky /nesplatené pohľadávky úveru/ do dedičského konania.

Dňa 07. 03. 2006 doručili zákonní dedičia /sťažovatelia/ plnú moc pre advokátku, ktorá ich v dedičskom konaní bude zastupovať a zároveň oznámili, že možno predpokladať, že dedičstvo bude predĺžené a trovy bude platiť štát, z tohto dôvodu nezložili zálohu žiadanú notárkou.

Dňa 27. 03. 2006 doručené spresnenie pohľadávky prihlásenej do dedičstva jedným z veriteľov.

Dňa 24. 05. 2006 právna zástupkyňa dedičov oznámila na výzvu súdu hodnotu vozidla, zaslala výpis z účtu majiteľa cenných papierov a predložila aj iné listiny súvisiace s dedičským konaním.

Dňa 08. 06. 2006 došiel list, v ktorom si ďalší veriteľ poručiteľa, prihlásil svoju pohľadávku do dedičstva.

Dňa 19. 07. 2006 zisťovaná hodnota cenných papierov.

Dňa 17. 08. 2006, 31. 08. 2006 a 12. 09. 2006 vyžiadané od dedičov technické preukazy motorových vozidiel a zisťované ďalšie údaje potrebné pre ustálenie aktív a pasív dedičstva /dopyty na daňový úrad, dôchodkovú spoločnosť, banku/.

Odpovede doručené dňa 30. 08., 18. 09. a 21. 09. 2006.

Dňa 02. 10. 2006 notárka zaslala ďalší dopyt banke, odpoveď doručená dňa 23. 10. 2006.

Dňa 16. 11. 2006 daňový úrad oznámil, že žiadané informácie nemôže notárke zaslať, pretože sú predmetom daňového tajomstva.

Dňa 03. 11. 2006 notárka opätovne žiada daňový úrad o poskytnutie informácie s upozornením na povinnosť ich poskytnúť, dňa 20. 11. 2006 žiadanú informáciu daňový úrad notárke zaslal.

Dňa 27. 11. 2006 notárka určila termín pojednávania na 11. 12. 2006.

Na pojednávaní dňa 11. 12. 2006, ktorého sa zúčastnila právna zástupkyňa dedičov, bol vykonaný súpis aktív a pasív dedičstva a pojednávanie bolo odročené vzhľadom na návrh dedičov na uzavretie dohody o prenechaní predĺženého dedičstva jednému z veriteľov.

Dňa 19. 12. 2006 sa uskutočnilo druhé pojednávanie, zástupca veriteľa sa nedostavil, odročené bolo na neurčito.

Dňa 25. 01. 2007 notárka písomne vyzvala veriteľa - banku na vyjadrenie k návrhu právnej zástupkyne dedičov poručiteľa. Odpoveď nedošla.

Dňa 09. 05. 2007 urgovaný veriteľ na zaslanie odpovede. Urgencia neúspešná.

Dňa 17. 07. 2007 nariadené pojednávanie na 13. 08. 2007, na ktoré bola predvolaná právna zástupkyňa dedičov poručiteľ, aj všetci traja veritelia poručiteľa.

Dňa 23. 07. 2007 písomne spresnil jeden z veriteľov svoju pohľadávku.

Na pojednávanie dňa 13. 08. 2007 sa nedostavili zástupcovia dvoch veriteľov - bánk. Notárka konštatovala, že dedičia s veriteľmi neuzavreli dohodu o prenechaní predĺženého dedičstva na úhradu dlhov, navrhla Okresnému súdu Trenčín nariadenie likvidácie dedičstva a spis mu predložila s týmto návrhom dňa 17. 08. 2007.

Dňa 26. 10. 2007 súd vrátil spis notárke na vypracovanie návrhu uznesenia o všeobecnej hodnote dedičstva, výške pasív a aktív a výške predĺženia dedičstva podľa §175o O. s. p.

Dňa 11. 12. 2007 notárka opätovne predložila spis bez vypracovania návrhu uznesenia, tento jej bol súdom opätovne vrátený dňa 22. 02. 2008 s tým, aby vypracovala návrh uznesenia o nariadení likvidácie dedičstva spolu s výzvou veriteľom na oznámenie svojich pohľadávok a s poučením o zániku pohľadávok v prípade ich neuspokojenia pri likvidácii.

Dňa 22. 08. 2008 predložila notárka po splnení pokynu súdu spis spolu s návrhom uznesenia o nariadení likvidácie dedičstva.

Dňa 03. 09. 2008 súd vydal uznesenie, zabezpečil jeho vyvesenie na úradnej tabuli súdu, doručenie všetkým účastníkom konania. Rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť dňa 25. 11. 2008.

Po právoplatnosti uznesenia bol spis dňa 28. 12. 2008 zaslaný notárke na pokračovanie v likvidácii dedičstva.

Dňa 29. 01. 2009 zaslala notárka spis súdu s návrhom uznesenia o nariadení predaja vecí patriacich do dedičstva.

Uznesenie súd nevydal. Následne v období držby spisu súdom prišli listy viacerých obchodných spoločností, v ktorých prejavili záujem o kúpu 1 ks kmeňovej akcie na meno poručiteľa /posledný dňa 16. 11. 2010/.

Dňa 26. 05. 2011 vyšší súdny úradník, ktorý vybavoval predmetnú vec, požiadal MS SR o usmernenie pri postupe súdu resp. notára v súvislosti s likvidáciou akcie patriacej do dedičstva.

Dňa 01. 02. 2012 súd vrátil spis notárke na prepracovanie návrhu uznesenia, ktoré predložila 29. 01. 2009 s tým, že je potrebné nariadiť aj predaj akcie.

Notárka dňa 15. 02. 2012 vyžiadala výpis z účtu majiteľa cenných papierov a vrátila spis súdu dňa 24. 02. 2012. Súdu postúpila aj výpisy z účtu majiteľa cenných papierov.

Dňa 02. 05. 2012 súd vrátil spis opätovne notárke s tým, že úkony týkajúce sa speňažovania majetku vykonáva podľa § 175u ods. 1, 2 O. s. p. notár ako súdny komisár vo vlastnom mene, a nie súd. Notár uznesenia o speňažovaní majetku v rámci likvidácie dedičstva môže vydávať aj sám.

Po vrátení spisu notárka požiadala banku o zriadenie účtu viazaného na účel likvidácie dedičstva a robí postupne úkony smerujúce k speňaženiu majetku poručiteľa, a to určenie hodnoty vecí patriacich do dedičstva /listy z 18. 06. 2012, 25. 06. 2012, 03. 07.

2012/. Aktuálny stav je taký, že postupne sú doručované odpovede na žiadosti notárky a dochádza k speňažovaniu majetku poručiteľa. Boli už odpredané akcie, získané peniaze vložené na účet zriadený notárkou pre účely likvidácie dedičstva. Podľa informácií notárky, v krátkom čase dôjde aj k speňaženiu ostatného majetku. Získaná finančná čiastka bude podľa jej vyjadrenia stačiť len na čiastočnú úhradu pohľadávok veriteľov poručiteľa. Všeobecná cena majetku poručiteľa je určená sumou 364.496,- Sk, pasíva 820.066,52 Sk; dedičstvo je predĺžené o 455.577,52 Sk /údaje z uznesenia súdu zo dňa 03. 09. 2008/.

Na základe zistení z predmetného spisu konštatujem, že dĺžku tohto dedičského konania ovplyvňuje predovšetkým tá skutočnosť, že po vykonaní súpisu aktív a pasív dedičstva bolo zistené, že dedičstvo je predĺžené. Podľa § 175p O. s. p. predchádza likvidácii predĺženého dedičstva využitie procesného inštitútu jeho prenechania veriteľom na úhradu dlhov, o čom sa môžu účastníci dohodnúť. Súdna komisárka sa opakovane pokúšala o uzavretie takejto dohody, ktorú navrhli dedičia, opakovane nariad'ovala pojednávanie, na ktoré sa veritelia nedostavili a aj písomne veriteľa vyzývala na vyjadrenie sa k tomuto návrhu, odpoveď urgovala. V tomto období prieťahy pri vybavovaní veci spôsobilo správanie samotných veriteľov poručiteľa, ktorí sú v zmysle § 175b O. s. p., účastníkmi tohto konania. Keďže k uzavretiu dohody nedošlo, bola nariadená likvidácia. Po nariadení likvidácie som zistila pri vybavovaní veci prieťahy, ktoré však evidentne boli spôsobené tým, že postup súdu, resp. notára pri speňažovaní majetku poručiteľa, nie je žiadnym právnym predpisom upravený. K nariadeniu likvidácie dedičstva dochádzalo v minulosti iba ojedinelé, v súčasnosti však takýchto spôsobov ukončenia dedičských konaní pribúda. Najmä samotné speňaženie majetku je komplikovaný proces. Z komentára k ustanoveniu § 175u Občianskeho súdneho poriadku vyplýva, že sa predpokladá úprava tohto postupu v Spravovacom alebo kancelárskom poriadku. Ak teda súd v štádiu speňažovania majetku poručiteľa vo veci niekoľko mesiacov nekonal, spôsobila to predovšetkým absentujúca podrobnejšia úprava tohto procesu. Samotná zákonná úprava v ustanovení § 175u O. s. p. je nedostatočná. Preto súdny úradník, ktorý vec vybavoval, v tomto smere požiadal o súčinnosť aj Ministerstvo spravodlivosti SR.

V období po nariadení likvidácie dedičstva boli prieťahy spôsobené do značnej miery aj objektívnymi okolnosťami súvisiacimi so zmenou súdu v dôsledku prechodu výkonu súdnictva z pôvodného Okresného súdu Trenčín na tunajší súd, ako aj opakovanou zmenou

zákonného sudcu. Nečinnosť tunajšieho súdu po jeho zriadení od 01. januára 2008 vyplývala zo skutočnosti, že dňom zriadenia prevzal veľký počet nevybavených vecí z dvoch okresných súdov, a to z Okresného súdu Trenčín - obvod okresu N. a z Okresného súdu Senica - obvod okresu M. Tieto veci si vyžadovali naštudovanie, keďže sa prechodom výkonu súdnictva zmenil vo veľkom množstve vecí /najmä prevzatých z Okresného súdu Senica/ aj zákonný sudca. Navyiac súd od svojho vzniku nebol dostatočne personálne obsadený sudcami a súdnymi úradníkmi, dobudovával sa postupne v priebehu rokov 2008 až 2010. Z uvedených dôvodov nebolo preto objektívne možné hneď konať vo všetkých prevzatých veciach. Na viac v tomto období z dôvodu materskej dovolenky nevykonávali funkciu dve sudkyne. V podstate ešte doteraz nie je súd riadne obsadený, a to ani sudcami, ani súdnymi úradníkmi.

Dňa 20. januára 2012 podala predsedovi tunajšieho súdu právna zástupkyňa manželov K. /sťažovateľov/ sťažnosť na prieťahy v tomto konaní. Sťažnosť bola predsedom súdu uznaná ako opodstatnená z dôvodu, že súd po predložení spisu notárkou po nariadení likvidácie dedičstva, niekoľko mesiacov vo veci nekonal. Boli prijaté opatrenia na odstránenie prieťahov v konaní, písomne upozornený súdny úradník na tieto prieťahy a od tejto doby vybavovanie vecí predseda súdu pravidelne mesačne sleduje. Po tomto opatrení súd, aj súdny komisár, vo veci konajú plynulo a bez prieťahov, o čom svedčí tá skutočnosť, že za niekoľko mesiacov došlo k čiastočnému speňaženiu majetku a je predpoklad, že aj zvyšná časť majetku bude v krátkom čase speňažená a môže dôjsť k rozvrhu výťažku získaného speňažením. Z uvedeného nepochybne vyplýva, že účastníkmi podaná sťažnosť na prieťahy v konaní podľa § 62 zákona o súdoch bola v konečnom dôsledku účinným prostriedkom ochrany ich práv. Opatrenie prijaté predsedom súdu bolo účinné a v čase podania sťažnosti na Ústavnom súde Slovenskej republiky, k porušovaniu označených práv už nedochádzalo a vzhľadom k tomu, v akom štádiu sa vec nachádza, ani v budúcnosti už dochádzať nebude.

Na základe uvedeného navrhujem sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú zamietnuť.

V prípade, ak Ústavný súd Slovenskej republiky dospeje k názoru, že bolo porušené právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, dovoľujem si požiadať, aby pri rozhodovaní o priznaní finančného zadosťučinenia boli zohľadnené uvedené dôvody, ktoré ovplyvnili dĺžku tohto súdneho konania, ako aj skutočnosť, že vzhľadom

na predĺženie dedičstva sťažovateľa ako dedičia s najväčšou pravdepodobnosťou nenadobudnú žiaden majetok po poručiťovi, neprevezmú žiadne jeho záväzky. Dlhšie trvajúce dedičské konanie po ich synovi nie je tým, čo spôsobuje ich útrapy a finančné zadosťučinenie žiadané vo výške 25.000,- Eur, ich určite neodstráni, ani nezmierni. Žiadam tiež zohľadniť skutočnosť, že po tom, čo právna zástupkyňa sťažovateľov podala sťažnosť na prietáhy predsedovi súdu, konanie prebieha plynulo a bez prietáhov...“

Predsedníčka okresného súdu v podaní z 21. augusta 2012 uviedla, že netrvá na ústnom pojednávaní vo veci.

Právna zástupkyňa sťažovateľov uviedla v podaní zo 4. septembra 2012, že netrvá na verejnom ústnom pojednávaní.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Sťažovatelia sa sťažnosťou domáhali vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov...“, ako aj práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

„Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (IV. ÚS 253/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni uvedený stav právnej neistoty.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ (I. ÚS 24/03, II. ÚS 66/03, IV. ÚS 15/03), pričom „tento účel možno zásadne dosiahnuť právoplatným rozhodnutím“.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní okresného súdu došlo k zbytočným prietáhom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (II. ÚS 813/00, I. ÚS 20/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Ústavný súd (obdobne ako Európsky súd pre ľudské práva) pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

Pri vyhodnotení doterajšieho konania vo veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 9 D/215/2008 (pôvodne vedenom Okresným súdom Trenčín pod sp. zn. 29 D/730/2005) podľa troch označených základných kritérií ústavný súd dospel k týmto záverom:

1. Predmetom konania na okresnom súde vedenom pod sp. zn. 9 D/215/2008 (pôvodne vedenom Okresným súdom Trenčín pod sp. zn. 29 D/730/2005) je prerokovanie dedičstva po zomrelom synovi sťažovateľov, ktoré tvorí bežnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov a vec z právneho a skutkového hľadiska nevykazuje znaky náročnosti. Ústavný súd vychádzajúc z doterajšej dĺžky konania, jeho priebehu a dosiaľ dosiahnutých výsledkov v závere konštatuje, že nezistil také okolnosti, ktoré by zdôvodňovali priebeh konania jeho zložitou.

2. Správanie sťažovateľov ako účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred okresným súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľa v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil takú závažnú skutočnosť, ktorá by mohla byť osobitne zohľadnená na ich ťarchu. Sťažovatelia boli v konaní aktívni a súčinnosní. Pri hodnotení správania sťažovateľov ako účastníkov konania dospel ústavný súd k záveru, že sťažovatelia neprispeli k predĺženiu doterajšej doby konania.

3. Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu. Ústavný sa zaoberal postupom okresného súdu v posudzovanej veci, a to nielen z hľadiska sťažovateľmi namietaných (označených) období, ale aj z hľadiska celkového priebehu posudzovaného súdneho konania.

Ústavný súd už v rámci svojej predchádzajúcej rozhodovacej činnosti judikoval, že úkony notára ako súdneho komisára v konaní o dedičstve sú úkonmi súdu, a preto aj nimi

možno spôsobiť zbytočné prierahy, za ktoré nesie zodpovednosť všeobecný súd (III. ÚS 47/00, III. ÚS 240/08).

Z rozboru veci vyplýva, že 11. októbra 2005 bolo začaté konanie v dedičskej veci a JUDr. M. Z. bola poverená prerokovaním dedičstva. Dňa 4. novembra 2005 vykonala notárka lustráciu poručiteľa v Notárskom centrálnom registri závetov. Na pojednávaní 11. decembra 2006 bol vykonaný súpis aktív a pasív dedičstva a pojednávanie bolo odročené vzhľadom na návrh dedičov na uzavretie dohody o prenechaní predĺženého dedičstva jednému z veriteľov. Dňa 13. augusta 2007 poverená notárka navrhla Okresnému súdu Trenčín nariadenie likvidácie dedičstva. Dňa 3. septembra 2008 okresný súd vydal uznesenie o nariadení likvidácie dedičstva.

Ústavný súd zistil, že v tomto súdnom konaní došlo k nečinnosti okresného súdu alebo povereného notára, ktoré sa spolu premietli do zbytočných prierahov. Nečinnosť okresného súdu bola zistená od 29. januára 2009, keď notár vypracoval uznesenie o nariadení predaja vecí patriacich do dedičstva, do 15. februára 2012, keď notár vyžiadal výpis z účtu majiteľa cenných papierov (nečinnosť v trvaní 3 rokov).

Ústavný súd pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesústredená a neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov a práva na prejednanie veci v primeranej lehote, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (napr. I. ÚS 376/06, III. ÚS 90/07, III. ÚS 109/07).

Za nesústredený a neefektívny postup v predmetom dedičskom konaní považuje ústavný súd štyri prípady, keď spis bol vrátený notárovi a notár bol 26. októbra 2007 súdom vyzvaný na vypracovanie návrhu uznesenia o všeobecnej hodnote dedičstva, výške pasív a aktív a výške predĺženia dedičstva, 22. februára 2008 bol spis notárovi opäť vrátený pre účely vypracovania návrhu uznesenia o nariadení likvidácie dedičstva, 1. februára 2012 bol spis vrátený notárovi pre účely prepracovania návrhu uznesenia o nariadení predaja vecí

patriacich do dedičstva a 2. mája 2012 bol spis vrátený notárovi z dôvodu, že úkony týkajúce sa speňažovania majetku vykonáva notár ako súdny komisár vo vlastnom mene, a nie súd.

Vyjadrenie okresného súdu, v ktorom poukázal na nedostatočné personálne obsadenie okresného súdu, ústavný súd nemohol akceptovať, pretože v súlade s ustálenou judikatúrou (napr. I. ÚS 35/03, I. ÚS 179/03) nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôže byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v konaní.

Je vecou štátu a organizácie súdov, aby v situácii, keď tomu nebráni žiadna zákonná prekážka, nedochádzalo k zbytočným prietahom v konaní (napr. I. ÚS 64/00, II. ÚS 4/03).

Taktiež neobstojí ani tvrdenie okresného súdu o strohej zákonnej úprave likvidácie dedičstva. Neexistencia podrobnejšej právnej úpravy likvidácie dedičstva nemôže mať za následok nekonanie súdu a prietahy v dedičskom konaní.

Ústavný súd vychádzajúc zo samotnej dĺžky konania, jeho priebehu a dosiahnutých výsledkov konštatuje, že takmer 7-ročná dĺžka dedičského konania je ústavne neakceptovateľná nielen v prípade dedičského konania, ale v každej súdom prerokovávanej veci.

Bez toho, aby ústavný súd vymedzoval i jednotlivé kratšie obdobia nečinnosti okresného súdu, možno konštatovať, že v dedičskom konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 9 D/215/2008 (pôvodne vedenom Okresným súdom Trenčín pod sp. zn. 29 D/730/2005) bolo porušené základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva a slobody porušil, vo veci konal [podobne aj § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde]. Vzhľadom na to ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 9 D/215/2008 konal bez zbytočných prietahov.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 citovaného článku ústavy boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovatelia vo svojej sťažnosti žiadali aj o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 25 000 € každému zo sťažovateľov a žiadosť odôvodnili tým, že dedičské konanie nie je skončené ani po 7 rokoch, čo u nich vyvoláva stav právnej neistoty.

Podľa názoru ústavného súdu neprichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil zásadou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je reparácia nemajetkovej ujmy, nie prípadná náhrada škody, ktorá by sa

po splnení zákonných podmienok mohla uplatňovať v konaní pred všeobecnými súdmi (m. m. IV. ÚS 84/02).

Ústavný súd vyslovil porušenie základných práv a slobôd sťažovateľov, prikázal všeobecnému súdu konať vo veci bez prietáhov, čo považuje v okolnostiach prípadu za dostačujúce na dovŕšenie ochrany základných práv sťažovateľov.

Návrhu na finančné zadost'učinenie nevyhovel (bod 4 výroku), a to aj z dôvodu predmetu konania, ktorý nepredstavuje žiadnu majetkovú hrozbu pre sťažovateľov.

Sťažovatelia prostredníctvom svojej právnej zástupkyne žiadali o priznanie náhrady trov konania pred ústavným súdom v sume 1026,07 € vrátane dane z pridanej hodnoty, a to za dva úkony právnej služby u dvoch sťažovateľov uskutočnené v roku 2012.

Ústavný súd pri priznaní úhrady trov konania, ktoré vznikli sťažovateľom z dôvodu právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátkou JUDr. O. P., vychádzal z výšky priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2011, ktorá predstavovala sumu 763 €. Ústavný súd vychádzal z určenia náhrady za dva úkony právnej služby u dvoch sťažovateľov (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti). V zmysle ustanovenia § 11 ods. 2 v spojení s ustanovením § 3 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby 1/6 z výpočtového základu. Základnú sadzbu tarifnej odmeny (127,16 €) znížil ústavný súd v zmysle ustanovenia § 13 ods. 2 vyhlášky o 50 % na sumu 63,58 €, pretože v prípade sťažovateľov ide o spoločne zastupované osoby. Vychádzajúc z uvedeného za 2 úkony právnej služby vykonané pre 2 osoby v roku 2012 patrí odmena v sume $2 \times 63,58 \text{ €} \times 2$, k tomu tiež 4 x režijný paušál vo výške 7,63 €, teda celková suma 284,84 €. Keďže advokátka je platcom dane z pridanej hodnoty, uvedená suma bola zvýšená o 20 % DPH. Trovy právneho zastúpenia boli teda priznané v celkovej sume 341,81 €. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej

zástupkyne sťažovateľov (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. októbra 2012